

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZKF-5722-1/13

WYJAŚNIENIA

dotyczące zasad finansowania kampanii wyborczej w wyborach uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 8 września 2013 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 161 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.), zwanej dalej „Kodeksem wyborczym”, udziela komitetom wyborczym wyjaśnień dotyczących zasad finansowania kampanii wyborczej w wyborach uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 8 września 2013 r.

1. Przepisy prawne dotyczące finansowania komitetów wyborczych.

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, uczestniczące w wyborach uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej regulują następujące przepisy:

- 1) Kodeks wyborczy, a w szczególności przepisy:
 - działu I, rozdziału 15 „Finansowanie kampanii wyborczej” – dotyczące zasad pozyskiwania przychodów, dokonywania wydatków i prowadzenia gospodarki finansowej przez komitety wyborcze, odpowiedzialności za zobowiązania majątkowe komitetu oraz obowiązku przedłożenia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania wyborczego komitetu, przyjęcia bądź odrzucenia sprawozdania wyborczego i konsekwencji tego faktu;
 - art. 259, określający sposób obliczania limitu wydatków komitetu wyborczego, uczestniczącego w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
 - art. 286 § 2 wskazujący sposób wyliczenia dotacji podmiotowej dla komitetu wyborczego, który uzyskał mandat w wyborach uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
 - działu IX „Przepisy karne”, w szczególności art. 503-510 oraz art. 514-516;
- 2) ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2011 Nr 155, poz. 924), zwana dalej „ustawą o partiach”, a w szczególności:
 - rozdział 4 „Finanse i finansowanie partii politycznych”, dotyczący m.in. źródeł finansowania partii politycznych oraz tworzenia i funkcjonowania Funduszu Wyborczego partii,
 - rozdział 6a zawierający przepisy karne ustawy;
- 3) przepisy wykonawcze wydane na podstawie Kodeksu wyborczego;
(Ujednolicone teksty w/w ustaw oraz teksty aktów wykonawczych znajdują się na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej – adres: www.pkw.gov.pl);
- 4) ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2009 r., Nr 152 z późn. zm.);
- 5) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 137, poz. 1539 z późn. zm.).

2. Komitety wyborcze

Prawo zgłaszania kandydatów na senatora mają partie polityczne, koalicje partii politycznych oraz wyborcy. Czynności wyborcze w imieniu partii politycznych, koalicji wyborczych partii politycznych i wyborców, zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego, wykonują komitety wyborcze, od dnia ich utworzenia.

Uwaga!

Komitet wyborczy może podejmować czynności prawne, w tym związane z pozyskiwaniem środków finansowych na kampanię wyborczą i ich wydatkowaniem, po wydaniu przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o jego utworzeniu.

Prawo do prowadzenia kampanii wyborczej na rzecz kandydata przysługuje, na zasadzie wyłączności, komitetowi wyborczemu (art. 84 § 1 Kodeksu wyborczego). Oznacza to, że wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych, dokonywaniem wydatków na organizowanie spotkań wyborczych i promocją poszczególnych kandydatów w formie plakatów, ulotek, itd., mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze i wyłącznie w okresie kampanii wyborczej, która rozpoczyna się z dniem ogłoszenia postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej o zarządzeniu wyborów, a kończy się na 24 godziny przed dniem wyborów (art. 283 § 3 w związku z art. 104 oraz art. 194 § 1 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Wszelkie spotkania informacyjne członków partii lub przedstawicieli komitetów zgłaszających kandydatów w wyborach uzupełniających do Senatu, organizowane w trakcie kampanii wyborczej, mogą odbywać się tylko pod warunkiem, że nie zawierają żadnych znamion agitacji wyborczej. W przeciwnym razie stanowią element kampanii wyborczej i podlegają regulacjom dotyczącym tej kampanii.

Gospodarkę finansową komitetu prowadzi i ponosi za nią pełną odpowiedzialność pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego (art. 127 § 1 Kodeksu wyborczego). Zgodnie z art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego bez pisemnej zgody pełnomocnika finansowego nie można zaciągać żadnych zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego.

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy może upoważnić inne osoby do podejmowania określonych czynności związanych z dokonywaniem wydatków komitetu wyborczego w jego pomocniczych strukturach terenowych. Nie zwalnia go to jednak z odpowiedzialności za całokształt gospodarki finansowej komitetu.

Pełnomocnik finansowy ponosi odpowiedzialność karną za naruszenie zakazów i ograniczeń w pozyskiwaniu i wydatkowaniu środków.

Uwaga!

Można być pełnomocnikiem finansowym tylko jednego komitetu wyborczego (art. 127 § 3 Kodeksu wyborczego).

Funkcji pełnomocnika finansowego, w myśl art. 127 ust. 2 Kodeksu wyborczego nie może pełnić:

- 1) pełnomocnik wyborczy;
- 2) kandydat na senatora;
- 3) funkcjonariusz publiczny w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego, tj.: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, poseł, senator, radny, poseł do Parlamentu Europejskiego, sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy

i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych, osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej, osoba pełniąca czynną służbę wojskową, pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

W razie złożenia rezygnacji przez pełnomocnika finansowego z pełnionej funkcji i powołania nowego pełnomocnika, należy o tym fakcie powiadomić Państwową Komisję Wyborczą w trybie przepisów o utworzeniu komitetu wyborczego.

Zgodnie z art. 130 § 1 Kodeksu wyborczego odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego ponosi pełnomocnik finansowy tego komitetu. Odpowiedzialność ta ma charakter nieograniczony i dotyczy całego majątku osobistego pełnomocnika finansowego, a także majątku posiadanego w ramach wspólności majątkowej ze współmałżonkiem.

Zgodnie z art. 130 § 3 Kodeksu wyborczego w przypadku gdy z majątku pełnomocnika finansowego nie można pokryć roszczeń wobec komitetu wyborczego odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe:

- 1) komitetu wyborczego partii politycznej ponosi partia polityczna, która utworzyła komitet wyborczy;
- 2) koalicyjnego komitetu wyborczego ponoszą solidarnie partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej;
- 3) komitetu wyborczego wyborców ponoszą solidarnie osoby wchodzące w skład komitetu.

Uwaga!

Odpowiedzialność solidarna polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich zobowiązanych łącznie, od kilku z nich lub od każdego z nich, z osobna. Zasady odpowiedzialności solidarnej określają art. 366-378 Kodeksu cywilnego.

Odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu obejmuje także zobowiązania związane z rozliczeniem korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego – nie dotyczy to korzyści majątkowych przekazanych dobrowolnie przez komitet wyborczy na rzecz Skarbu Państwa.

Na podstawie art. 109 § 2 Kodeksu wyborczego komitety wyborcze zobowiązane są do umieszczenia na wszystkich materiałach wyborczych wyraźnych oznaczeń, od kogo one pochodzą. Materiałem wyborczym jest każdy, pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami. Materiały zawierające takie oznaczenie podlegają ochronie prawnej i są dowodami poniesionych kosztów.

3. Rachunek bankowy komitetu wyborczego.

Komitet wyborczy gromadzi środki finansowe wyłącznie na jednym rachunku bankowym (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego).

Podstawą do otwarcia rachunku komitetu wyborczego jest uchwała Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 134 § 1

Kodeksu wyborczego). Z racji pełnionej funkcji otwarcia rachunku bankowego powinien dokonać pełnomocnik finansowy komitetu, który też powinien być dysponentem środków na jego koncie.

Uwaga!

Właścicielem rachunku może być tylko komitet wyborczy, a nie żaden inny podmiot czy osoba fizyczna.

Bank otwierający rachunek może zażądać od pełnomocnika finansowego podania numeru wpisu do rejestru gospodarki narodowej (REGON) oraz numeru identyfikacji podatkowej (NIP), nadanych komitetowi wyborczemu, odpowiednio przez właściwy urząd statystyczny i urząd skarbowy. Dokumenty te wystawiane są na podstawie uchwały Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego). Komitet wyborczy partii politycznej może posługiwać się numerem NIP i REGON partii politycznej, która powołała ten komitet.

Umowa rachunku bankowego komitetu, zgodnie z art. 134 § 6 Kodeksu wyborczego powinna zawierać następujące zastrzeżenia:

- o wymaganym ustawą sposobie dokonywania wpłat na rzecz komitetu wyborczego (jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą),
- o dopuszczalnym źródle pozyskiwania środków finansowych (Fundusz Wyborczy partii – w przypadku komitetów wyborczych partyjnych i koalicyjnych, bądź wpłaty od obywateli polskich – w przypadku komitetów wyborczych wyborców),
- o dopuszczalnym maksymalnym terminie dokonywania wpłat tj. do dnia wyborów.

Uwaga!

Umowa rachunku bankowego może zawierać również klauzulę o nieprzyjmowaniu wpłat od osób fizycznych w wysokości przekraczającej dozwolony limit (art. 134 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego).

Pełnomocnik finansowy, który nie wprowadza do umowy rachunku bankowego komitetu zastrzeżeń określonych w art. 134 § 6 Kodeksu wyborczego popełnia wykroczenie, określone w art. 505 § 2 tegoż Kodeksu.

Rachunek bankowy komitetu powinien być prowadzony w banku lub oddziale banku (także zagranicznego), znajdujących się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwaga!

Komitet wyborczy nie może otworzyć rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (SKOK).

Rachunek komitetu wyborczego należy zlikwidować po zbilansowaniu przychodów i wydatków, rozliczeniu środków wpłaconych z naruszeniem prawa oraz przekazaniu ewentualnej nadwyżki finansowej na rzecz organizacji pożytku publicznego (art. 138 § 2-5 Kodeksu wyborczego). Termin likwidacji rachunku powinien być co do zasady zbieżny z datą sporządzenia sprawozdania wyborczego.

Uwaga!

Komitet wyborczy wyborców, któremu za uzyskany mandat senatora przysługuje dotacja podmiotowa (art. 286 § 1 Kodeksu wyborczego) zobowiązany jest do posiadania rachunku do czasu przekazania dotacji przez ministra finansów. Dotacja podmiotowa jest wypłacana w terminie 9 miesięcy od dnia wyborów.

4. Pozyskiwanie środków finansowych przez komitety wyborcze.

Finansowanie komitetu wyborczego partii politycznej.

Środki finansowe przekazywane komitetowi wyborczemu partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z Funduszu Wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (art. 132 § 1 Kodeksu

wyborczego). Komitet wyborczy może pozyskiwać środki finansowe tylko z przelewów dokonywanych z rachunku bankowego Funduszu Wyborczego na rachunek komitetu wyborczego.

Finansowanie koalicyjnego komitetu wyborczego.

Środki finansowe przekazywane koalicyjnemu komitetowi wyborczemu mogą pochodzić wyłącznie z funduszy wyborczych partii politycznych wchodzących w skład koalicji wyborczej (art. 132 § 2 Kodeksu wyborczego). Komitet wyborczy może pozyskiwać środki finansowe tylko z przelewów dokonywanych z rachunków bankowych funduszy wyborczych na rachunek komitetu wyborczego.

Finansowanie komitetu wyborczego wyborców.

Środki finansowe komitetu wyborczego wyborców mogą pochodzić wyłącznie z wpłat osób fizycznych oraz z kredytów bankowych zaciągniętych przez komitet wyborczy.

Uwaga!

Komitetowi wyborczemu wyborców mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich, mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (art. 132 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Wpłat na rzecz komitetu wyborczego wyborców nie mogą dokonywać obywatele innych państw, jak również obywatele polscy stale zamieszkujący poza granicami Polski. Pełnomocnik finansowy komitetu powinien sprawdzić, czy osoba dokonująca darowizny na rzecz komitetu jest obywatelem polskim stale zamieszkującym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i w razie potrzeby uzyskać od tejże osoby pisemne oświadczenie w tej sprawie.

Uwaga!

Łączna suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz jednego komitetu wyborczego wyborców nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów (art. 134 § 2 Kodeksu wyborczego), tj. kwoty 24 000 zł. Kandydat na senatora może wpłacić na rzecz komitetu wyborczego wyborców sumę nieprzekraczającą 45-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę (art. 134 § 3 Kodeksu wyborczego), tj. kwoty 72 000 zł. Wpłaty na rachunek bankowy komitetu wyborczego można dokonywać jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą (art. 134 § 5 Kodeksu wyborczego).

Niedozwolone są wpłaty gotówkowe w kasie banku, a także w urzędach pocztowych.

Na cele związane z wyborami komitet wyborczy wyborców może zaciągać kredyty bankowe (art. 132 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego). Wysokość kredytu nie jest limitowana. Ustawa wprowadza natomiast ograniczenia dotyczące poręczeń takiego kredytu. Poręczycielem kredytu mogą być wyłącznie obywatele polscy mający miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a zobowiązanie poręczyciela nie może być wyższe od kwoty 24 000 zł, tj. kwoty stanowiącej maksymalną wysokość wpłat na rzecz komitetu dokonanych przez jedną osobę fizyczną.

Uwaga!

Ograniczenie wysokości kwoty poręczenia do 24 000 zł dotyczy zarówno osób wchodzących w skład komitetu wyborczego, jak i osób spoza komitetu, w tym kandydata na senatora.

Poręczenie kredytu jest niezbywalne, co oznacza, że zobowiązanie z tego tytułu nie może zostać zbyte na rzecz osób fizycznych, osób prawnych, stowarzyszeń czy organizacji społecznych.

5. Zakazy i ograniczenia dotyczące pozyskiwania środków finansowych przez komitety wyborcze

Przepisy Kodeksu wyborczego wprowadzają następujące zakazy i ograniczenia w finansowaniu komitetów wyborczych:

- 1) komitety wyborcze mogą pozyskiwać środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego);
- 2) pozyskiwanie środków finansowych jest dozwolone dopiero od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 129 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego);

Uwaga!

W praktyce, w związku z obowiązkiem gromadzenia środków finansowych komitetu na rachunku bankowym, pozyskiwanie środków finansowych jest możliwe dopiero od dnia otwarcia rachunku bankowego komitetu;

- 3) zabronione jest pozyskiwanie środków po dniu wyborów (art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Jako datę dokonania wpłaty na rachunek bankowy przyjmuje się datę wystawienia polecenia przelewu, a nie datę uznania przez bank wpływu środków na rachunek bankowy.

Po dniu wyborów dopuszczalne jest jedynie przekazywanie przez osoby albo partie polityczne, które utworzyły komitet wyborczy środków na uiszczenie opłat bankowych za prowadzenie i likwidację rachunku. W sytuacji, gdy pozostają nieuregulowane zobowiązania finansowe komitetu, na zaspokojenie których nie wystarczyło środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym, roszczenia te powinny być pokryte w trybie art. 130 Kodeksu wyborczego przez pełnomocnika finansowego komitetu bez pośrednictwa rachunku bankowego komitetu wyborczego;

- 4) komitetom wyborczym nie wolno przyjmować wartości niepieniężnych (np. darowizn rzeczowych, darmowych usług), z wyjątkiem nieodpłatnych usług polegających na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne (art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego);

Uwaga!

Usługi inne niż rozpowszechnianie plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne mogą być świadczone na rzecz komitetu wyborczego wyłącznie odpłatnie. Naruszenie zakazu określonego w art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego stanowi występki określony w art. 507 Kodeksu wyborczego, zagrożony grzywną od 1 000 zł do 100 000 zł.

- 5) zabronione jest przekazywanie środków finansowych i wartości niepieniężnych przez jeden komitet wyborczy na rzecz innego komitetu wyborczego (art. 131 § 1 Kodeksu wyborczego);
- 6) zabronione jest przeprowadzanie przez komitet wyborczy zbiórek publicznych (art. 131 § 2 Kodeksu wyborczego), dotyczy to również partii politycznej (art. 24 ust. 6 ustawy o partiach).

Uwaga!

Wykluczone jest przekazywanie komitetowi wyborczemu środków finansowych przez:

- podmioty inne niż partie polityczne – komitetom partyjnym i koalicyjnym,
- podmioty niebędące osobami fizycznymi (np. spółki prawa handlowego, stowarzyszenia, państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, fundacje, partie polityczne itd.) – komitetom wyborczym wyborców.

W przypadku stwierdzenia wpływu na rachunek komitetu wpłaty pochodzącej z nieuprawnionego źródła lub dokonanej z naruszeniem przepisów ustawy, komitet wyborczy powinien odmówić przyjęcia darowizny. Za odmowę przyjęcia należy uznać niezwłoczne zwrócenie darczyńcy tych środków i niewliczanie ich do przychodów komitetu. Zgodnie z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego, termin zwrotu środków nie powinien przekraczać 30 dni od daty wpływu tych środków na rachunek komitetu.

Uwaga!

Środki pozyskane z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego, których komitet nie zwrócił darczyńcy w nieprzekraczalnym 30-dniowym terminie, powinny zostać zaksięgowane na odrębnym subkoncie wpływów nieprawidłowych, z przeznaczeniem ich na rzecz Skarbu Państwa. Środki zgromadzone na tym rachunku nie mogą być wykorzystywane dla celów wyborczych. Podlegają one przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa wraz z ewentualnymi odsetkami.

Wszelkie wezwania i informacje pisemne dostarczane przez komitet wyborczy wyborców, mające na celu pozyskiwanie środków na wybory, muszą zawierać informacje o treści przepisów wymienionych w art. 139 Kodeksu wyborczego tj. o tym, że:

- środki finansowe na rzecz komitetu mogą być wpłacane jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej – art. 132 § 3 Kodeksu wyborczego,
- zakazane jest przekazywanie komitetowi wartości niepieniężnych, z wyjątkiem usług polegających na nieodpłatnym rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne – art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego,
- kandydat na senatora może wpłacić na rzecz komitetu sumę nieprzekraczającą kwoty 72 000 zł – art. 134 § 3 Kodeksu wyborczego,
- korzyści majątkowe przyjęte przez komitet z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego lub ich równowartość podlegają przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa – art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego,
- naruszenie zasad finansowania komitetu wyborczego, wymienionych w art. 506 Kodeksu wyborczego stanowi występki zagrożony karą grzywny od 1 000 do 100 000 zł.

6. Zasady wydatkowania środków i ich dokumentowania.

Komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone limitem wydatków (art. 135 § 1 Kodeksu wyborczego).

Limit wydatków w wyborach do Senatu RP oblicza się na podstawie art. 259 § 1 Kodeksu wyborczego poprzez pomnożenie liczby wyborców w kraju ujętych w rejestrach wyborców przez kwotę 0,18 zł a następnie podzielenie otrzymanego wyniku przez liczbę 100.

Limit ten w wyborach uzupełniających do Senatu RP, zarządzonych na dzień 8 września 2013 r. wynosi 55 053,08 zł.

Uwaga!

Należy podkreślić, że limitem wydatków objęte są tylko wydatki komitetu wyborczego, natomiast przychody komitetu nie są limitowane, w związku z czym zgromadzenie na rachunku bankowym komitetu kwoty wyższej od przysługującego limitu wydatków nie stanowi uchybienia.

Wydatki komitetu wyborczego na kampanię wyborczą prowadzoną w formach i na zasadach właściwych dla reklamy, w tym w prasie w rozumieniu przepisów prawa prasowego, nie mogą przekroczyć 80% limitu dla danego komitetu wyborczego ustalonego zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego. Za podstawę obliczenia limitu wydatków

na reklamę przyjmuje się kwotę potencjalnego limitu wydatków przysługującego temu komitetowi, a nie wydatki faktycznie poniesione przez ten komitet wyborczy. **W wyborach uzupełniających do Senatu zarządzonych na dzień 8 września 2013 r. wydatki na reklamę nie mogą przekroczyć kwoty 44 042,46 zł.**

Komitet wyborczy może wydatkować środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego). Do wydatków komitetu wyborczego nie mogą być wliczone środki przekazane na cele charytatywne oraz inne cele społecznie użyteczne, nawet jeżeli były ponoszone w okresie kampanii wyborczej w ramach promocji komitetu wyborczego lub kandydata. Tego typu wydatki stanowią naruszenie przepisów ustawy.

Wydatkowanie środków jest dozwolone w tym samym początkowym terminie, co ich pozyskiwanie, tj. od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 129 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego).

Zabronione jest wydatkowanie środków przez komitet wyborczy po dniu złożenia sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu (art. 129 § 3 pkt 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Komitet wyborczy wyborców może po dniu złożenia sprawozdania finansowego wydatkować środki finansowe z otrzymanej dotacji podmiotowej na pokrycie zobowiązań finansowych komitetu wykazanych w sprawozdaniu.

Komitety wyborcze prowadzą rachunkowość na zasadach określonych w ustawie o rachunkowości oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej – art. 128 Kodeksu wyborczego.

Dokumentami dotyczącymi kosztów i wydatków są:

- rachunki,
- faktury,
- umowy,
- pokwitowania odbioru gotówki do rozliczenia (KW),
- inne dokumenty wystawione na komitet wyborczy.

Uwaga!

Dokumenty finansowo-księgowe wystawione na nazwisko osoby fizycznej (np. na nazwisko kandydata) nie są dowodami kosztów komitetu wyborczego.

Do wydatków lub kosztów komitetów wyborczych zalicza się:

- koszty zużycia materiałów i energii,
- koszty usług obcych, w tym opłaty za korzystanie ze środków masowego przekazu i wykonanie materiałów wyborczych,
- koszty spotkań i podróży wyborczych,
- wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń,
- pozostałe wydatki pieniężne.

Komitet wyborczy powinien odrębnie ewidencjonować zobowiązania finansowe, obejmujące równowartość niespłaconych kredytów bankowych oraz nieopłaconych rachunków i faktur wystawionych z tytułu dostaw i usług na rzecz komitetu.

Dowody księgowe dotyczące wydatków (kosztów) powinny spełniać warunki określone w ustawie o rachunkowości, a w szczególności muszą być zatwierdzone przez osobę odpowiadającą za gospodarkę finansową komitetu.

Ewidencja wydatków i zobowiązań finansowych komitetu wyborczego powinna być prowadzona w sposób zapewniający uzyskanie informacji niezbędnych do prawidłowego sporządzenia sprawozdania finansowego.

Komitet wyborczy partii politycznej oraz koalicyjny komitet wyborczy może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokali należących do partii politycznych, które utworzyły komitet wyborczy jak również z jej sprzętu biurowego. Komitet wyborczy wyborców może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokalu osoby wchodzącej w skład komitetu wyborczego, jak również z jej sprzętu biurowego. Również po zakończeniu kampanii wyborczej komitety wyborcze mogą korzystać z lokali i sprzętu biurowego wymienionych podmiotów celem wykonania czynności związanych z zakończeniem działalności komitetu, w tym sporządzeniem sprawozdania finansowego.

Uwaga!

Zakup materiałów niezbędnych do korzystania ze sprzętu biurowego, jak również opłaty za media w okresie korzystania z lokalu i sprzętu biurowego przez komitet wyborczy powinny być finansowane ze środków komitetu wyborczego oraz wliczone do przysługującego mu limitu wydatków. Ponoszenie tych wydatków przez partię polityczną bądź osobę fizyczną stanowi niedopuszczalną ustawowo darowiznę niepieniężną na rzecz komitetu wyborczego. Komitet wyborczy powinien zawrzeć z partią polityczną bądź osobą wchodzącą w skład komitetu wyborczego umowę użyczenia lokalu lub sprzętu biurowego, która powinna wskazywać, że to komitet wyborczy będzie ponosił koszty zakupu materiałów biurowych oraz ponosił opłaty za media w zakresie niezbędnym do prowadzenia kampanii wyborczej.

Od dnia przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego do dnia wyborów partia polityczna, która samodzielnie utworzyła komitet wyborczy lub wchodzi w skład koalicji wyborczej nie może prowadzić i finansować agitacji wyborczej na rzecz upowszechniania swoich celów programowych (art. 141 § 2 Kodeksu wyborczego).

Zaciąganie zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego jest możliwe jedynie za pisemną zgodą pełnomocnika finansowego komitetu (art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy komitetu ma prawo nie uznać zobowiązań finansowych, które zostały zaciągnięte w imieniu komitetu bez jego pisemnej zgody bądź z przekroczeniem udzielonego upoważnienia do zaciągania zobowiązań w imieniu komitetu.

Komitet wyborczy ma obowiązek, w terminie 7 dni od dnia przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o utworzeniu komitetu powiadomić organ wyborczy o adresie strony internetowej komitetu, na której umieszcza się informacje określone w kodeksie (art. 102 § 1 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Państwowa Komisja Wyborcza podaje informację o adresach stron internetowych komitetów wyborczych w Biuletynie Informacji Publicznej.

Strona internetowa komitetu powinna być prowadzona co najmniej do dnia podania przez Państwową Komisję Wyborczą do wiadomości publicznej treści sprawozdania wyborczego komitetu (art. 140 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego).

Przepisy Kodeksu wyborczego nie regulują szczegółowo kwestii związanych z adresami stron internetowych komitetów. Jednakże ze względu na to, że wyłączność na prowadzenie kampanii wyborczej mają komitety wyborcze (art. 84 § 1 Kodeksu wyborczego), strona ta ma być utworzona i prowadzona przez komitet wyborczy, a jej adres i wszelkie jej elementy powinny wyraźnie wskazywać, iż jest to strona tego właśnie komitetu.

Uwaga!

Komitet wyborczy na czas kampanii wyborczej może wykorzystać na stronę internetową istniejącą już domenę (w tym także domenę należącą do partii politycznej, która utworzyła komitet wyborczy).

Strona komitetu wyborczego musi jednak być oddzielona od głównej strony podmiotu prowadzącego domenę (w postaci np. odrębnego linku) i musi zawierać wyraźne oznaczenie wskazujące na to, że treści na niej umieszczone pochodzą od komitetu wyborczego. Oznaczenie to nie może obejmować głównej strony podmiotu prowadzącego domenę, jeżeli znajdują się na niej treści nie pochodzące od komitetu wyborczego.

Ponadto należy z dysponentem domeny zawrzeć stosowną umowę najmu, dzierżawy czy umowę odpłatnego korzystania przez określony czas z danej domeny.

Uwaga!

W świetle przepisów Kodeksu wyborczego niedopuszczalne jest nieodpłatne użyczenie komitetowi wyborczemu domeny przez jej właściciela (w tym także przez podmiot, który utworzył komitet wyborczy). Komitet wyborczy obowiązany jest do pokrycia kosztów prowadzenia swojej strony internetowej, nie może jednak pokrywać kosztów prowadzenia głównej strony podmiotu prowadzącego domenę, na której umieszczone są treści nie pochodzące od komitetu.

Koszty związane z prowadzeniem strony internetowej komitetu zalicza się do wydatków komitetu i wykazuje w sprawozdaniu finansowym.

Komitet wyborczy, zgodnie z art. 140 § 1 Kodeksu wyborczego jest obowiązany prowadzić i umieszczać na swojej stronie internetowej:

- rejestr zaciągniętych kredytów, zawierający nazwę banku udzielającego kredytu i wszystkie istotne warunki jego uzyskania, w szczególności: datę udzielenia kredytu, jego wysokość, oprocentowanie i inne koszty uzyskania, zobowiązania poręczycieli oraz ustalony termin spłaty;
- rejestr wpłat o wartości przekraczającej łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę (tj. kwoty 1 600 zł), ze wskazaniem imienia, nazwiska oraz miejscowości zamieszkania takiej osoby.

Uwaga!

Rejestry zaciągniętych kredytów bankowych oraz wpłat, komitet wyborczy jest obowiązany umieszczać na swojej stronie internetowej i aktualizować w taki sposób, aby informacje o kredytach i wpłatach ujawniane były w terminie 7 dni od dnia udzielenia kredytu lub dokonania wpłaty.

Rejestry powinny być umieszczone na stronie internetowej komitetu, co najmniej do dnia podania do wiadomości publicznej przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego Komitetu (art. 140 § 3 pkt 1 Kodeksu wyborczego).

7. Sprawozdanie wyborcze

Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne (art. 125 Kodeksu wyborczego).

Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego ma obowiązek sporządzenia i przedłożenia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania – w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów (art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

Termin przedłożenia sprawozdania finansowego upływa w dniu 9 grudnia 2013 r.

Obowiązek sprawozdawczy dotyczy także komitetów, które uległy rozwiązaniu przed dniem wyborów. Sprawozdanie finansowe przedkładają one Państwowej Komisji Wyborczej w tym samym terminie, co pozostałe komitety.

Uwaga!

Obowiązek sprawozdawczy dotyczy wszystkich komitetów wyborczych, których zawiadomienia o utworzeniu zostały przyjęte przez Państwową Komisję Wyborczą, bez względu na to, czy komitet pozyskiwał środki finansowe, zaciągał zobowiązania oraz dokonywał wydatków.

Do sprawozdania należy załączyć opinię i raport biegłego rewidenta, którego wybiera Państwowa Komisja Wyborcza spośród kandydatów zgłoszonych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w liczbie uzgodnionej z Państwową Komisją Wyborczą – art. 142 § 4 Kodeksu wyborczego.

Uwaga!

Opinii biegłego rewidenta i raportu nie sporządza się, jeżeli pełnomocnik finansowy, w terminie 30 dni od dnia wyborów zawiadomi Państwową Komisję Wyborczą, że komitet nie miał przychodów, nie poniósł wydatków ani nie ma zobowiązań finansowych – art. 142 § 3 Kodeksu wyborczego.

Biegły rewident podejmie czynności nie później niż na 30 dni przed upływem ustawowego terminu złożenia sprawozdania.

Uwaga!

Pełnomocnik finansowy komitetu powinien na bieżąco i systematycznie prowadzić ewidencję księgową oraz zorganizować funkcjonowanie komitetu i jego pomocniczych struktur terenowych w sposób, który zapewni zgromadzenie dokumentów niezbędnych do badania przez biegłego.

Pełnomocnik finansowy odpowiada za prawdziwość danych, zawartych w sprawozdaniu finansowym. Sprawozdanie jest dokumentem zbiorczym, sumującym pozyskane środki i poniesione wydatki komitetu wyborczego oraz ewentualne zobowiązania, które nie zostały uregulowane do dnia złożenia sprawozdania.

Sprawozdanie finansowe sporządza się według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów.

Okresem rozliczeniowym komitetów wyborczych jest okres od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, do dnia przedłożenia sprawozdania wyborczego Państwowej Komisji Wyborczej.

Uwaga!

Ze względu na charakter dowodowy do sprawozdania powinny być załączone oryginalne dokumenty źródłowe. W szczególności dotyczy to faktur, rachunków i innych dokumentów dotyczących kosztów i wydatków, chyba że nie zostały zapłacone do dnia złożenia sprawozdania. W tym wypadku powinna być załączona uwierzytelniona kserokopia tych dokumentów.

Wśród dokumentów składanych do sprawozdania należy załączyć historię rachunku bankowego komitetu wyborczego, gdyż dokument ten jest niezbędny do weryfikacji podanych w sprawozdaniu danych. Zbiorcze zestawienie sporządzane przez bank powinno obejmować wszystkie operacje dokonane na rachunku od jego otwarcia do zamknięcia.

Sprawozdania finansowe komitetów Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej w terminie 30 dni od dnia złożenia sprawozdania. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na staranność i czytelność zapisów w druku sprawozdania oraz wypełnienie wszystkich jego pozycji.

Uwaga!

Wykazy obejmujące dane osobowe nie są publikowane, dlatego też powinny być sporządzone w formie odrębnego załącznika z oznaczeniem, do którego punktu sprawozdania się odnoszą.

W wypadku stwierdzenia uchybień w wypełnieniu druku sprawozdania bądź nieczytelności jego zapisów Państwowa Komisja Wyborcza wezwie pełnomocnika finansowego komitetu w trybie art. 144 § 3 Kodeksu wyborczego, do usunięcia wad sprawozdania.

8. Nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami.

W wyniku rozliczenia kampanii wyborczej komitet wyborczy ustala wstępnie, czy uzyskał nadwyżkę pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami. Ostateczna wysokość nadwyżki, zgodnie z art. 138 § 4 Kodeksu wyborczego, zostanie ustalona po wydaniu przez właściwy organ wyborczy ostatecznego postanowienia o przyjęciu bądź odrzuceniu sprawozdania finansowego, z uwzględnieniem zobowiązań majątkowych, o których mowa w art. 130 § 2 Kodeksu wyborczego.

W przypadku komitetu wyborczego partii politycznej nadwyżkę przekazuje się na Fundusz Wyborczy tej partii (art. 138 § 1 Kodeksu wyborczego).

Dla rozliczenia nadwyżki między partiami politycznymi tworzącymi koalicyjny komitet wyborczy istotne jest, czy w umowie koalicyjnej ustalono proporcje, w jakich ewentualna nadwyżka pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami zostanie podzielona między partie. Jeżeli propozycje te zostały określone w umowie, nadwyżkę należy przekazać na fundusze wyborcze partii, wchodzących w skład koalicji, zgodnie z tymi postanowieniami. W razie braku stosownych postanowień w umowie koalicyjnej, środki przekazuje się na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Uwaga!

O przekazaniu nadwyżki pełnomocnik finansowy koalicyjnego komitetu wyborczego informuje Państwową Komisję Wyborczą w terminie 7 dni od dnia jej przekazania. W zawiadomieniu należy wskazać nazwę organizacji pożytku publicznego, jej adres oraz numer wpisu do KRS. Do zawiadomienia należy dołączyć dowód przelewu środków finansowych z rachunku komitetu wyborczego na rachunek organizacji pożytku publicznego.

W przypadku komitetu wyborczego wyborców przy obliczaniu wysokości nadwyżki pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami należy uwzględnić dotację podmiotową, o której mowa w art. 150 § 1 Kodeksu wyborczego. Jeżeli komitetowi temu przysługuje dotacja podmiotowa, to do kwoty pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej dodaje się uzyskaną dotację, a następnie odejmuje się wydatki w kwocie wykazanej w sprawozdaniu.

Uwaga!

Jeżeli przychody i wydatki komitetu wyborczego wyborców równoważą się, to nadwyżką jest cała kwota dotacji podmiotowej.

Jeżeli w sprawozdaniu komitet wykazał nieuregulowane zobowiązania, takie jak spłata kredytu lub wierzytelności wobec dostawców towarów i usług, zobowiązania te mogą być uregulowane z dotacji podmiotowej. Komitet wyborczy może także z dotacji pokryć inne wydatki wynikające z realizacji przepisów ustawy, np. ogłoszenia prasowe, opłaty bankowe, koszty usuwania plakatów itp.

Uwaga!

Dotacji podmiotowej nie wolno przeznaczyć na wypłatę środków osobom fizycznym, które dokonały darowizn na kampanię wyborczą danego komitetu, w tym również kandydatowi komitetu, który uzyskał mandat senatorski.

Komitet wyborczy wyborców przekazuje nadwyżkę pozyskanych środków na rzecz organizacji pożytku publicznego (art. 138 § 3 Kodeksu wyborczego).

Uwaga!

O przekazaniu nadwyżki pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego wyborców informuje Państwową Komisję Wyborczą. W zawiadomieniu należy wskazać nazwę organizacji pożytku publicznego, jej adres oraz numer wpisu do KRS. Do zawiadomienia należy dołączyć dowód przelewu środków finansowych z rachunku komitetu wyborczego na rachunek organizacji pożytku publicznego.

Przekazanie nadwyżki następuje, zgodnie z art. 138 § 5 Kodeksu wyborczego, w terminie 14 dni od dnia:

- doręczenia postanowienia o przyjęciu sprawozdania finansowego albo
- bezskutecznego upływu terminu do wniesienia skargi, o której mowa w art. 145 § 1 Kodeksu wyborczego, albo
- uprawomocnienia się orzeczenia wydanego przez Sąd Najwyższy w przedmiocie skargi komitetu na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej, albo
- uprawomocnienia się wydanego przez sąd orzeczenia w sprawie przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów kodeksu – w przypadku, o którym mowa w art. 149 § 5 Kodeksu wyborczego.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Stefan J. Jaworski*